

borník

Jednoty starých českých rodů v Praze
Rodopis — Historie — Heraldika

OBSAH:

	Str.
Jaroslav Čeleda: Rodokmen jako zrcadlo hudebnosti Čechů	23
Karel Polák: Jsou předkové univ. prof. Žákavce potomky rodu Žákavců ze Žákavy?	34
Karel Polák: Předkové českého loutkáře Čenka Celestýna, rytíře z Freyenfeldu	39
Václav J. Ráb: Rod jména Ráb	42
Dr. V. J. Matina: Rodopisné rozhledy	50
Zaslané publikace	51
Zprávy spolkové	51
Dr. Fr. Beneš: Genealogický a heraldický odbor	52
Nové knihy a články	53

21. ČERVEN 1621.

(Jednotě starých českých rodů k uctění památky 27 slavných předků.)

*Jde červen po Čechách. Jde měsíc Váš,
českého ducha orli, právem, myšlenkou
boj pro svou vlast, boj svatý bojující
do dechu posledního každou kapkou krve.*

*Jde červen po Čechách. A s červenem vzpomínají
Vás nejmenší vsi jako stověžatá matka Praha
a ve Váš češtví hrdého, co krvácelo,
že hlavu pozvedajíc ke slunci růst chtělo.*

*Šel červen po Čechách. Tak teskno v Čechách bylo.
A nejteskněji v Praze. V kobce promlouval jsi,
Kaplři: „Knížat neždám o milost . . . Jen Boha.
A jeho pravdu ozdobíme svoji krví . . .“*

*Šel červen po Čechách. I Tys byl v Čechách,
Harante z Polžic. Ušel's bouřím moří
i pískům pouští. Pro lásku svou k vlasti
smrt kývala, když byl jsi nejbliž milované zemi.*

*Šel červen po Čechách. I jezuitů plémě.
A kázalo: „Mřel nevinně jest Kristus“ „Hus mřel také“
děl's, Budovče. „Vždy Češi pochodili špatně,
v cizí-li věřili“. A na lid, na vlast vzpomínal jsi.*

*Šel červen po Čechách. A utrpení lidu
zlí jazykové horšili. A ovšem lísali se.
Ve stádě ovci trpělivých v kůžích beránčích
se kryli vlci, nejpodlejší mysle, duše.*

*Šel červen po Čechách. I padesát pět roků
Tvých, Mistře Jesenie. „Já žil dosti, Bože“
Tvůj mluvil jazyk, na který kat nůž si brousil
s pacholky chystaje se na svou těžkou exekuci.*

*Šel červen po Čechách. Šly hlavy dolů mečem.
Muž za mužem šel k šibenici. Slunce, nechťic patřit
na krutou šlachtu, mrakem líc si zaclonilo,
lid pěstmi zrak. Vojsk bubny hřměly.*

*Jde červen po Čechách. A Vaše krásné Čechy,
ty Čechy, Vámi heroicky tak k smrti milované,
v lidu svém žijí, dýchají . . . A nepřestanou . . .
Což může necítit lid se svou staroslavnou matkou?*

*Jde červen po Čechách. A cestu značí duch Váš,
Kaplíři, Harante a Budovče a Jesenie,
tu cestu, kterou Čech se vždycky brával,
než padl do hrobu, vždy slávou hrob si vystlal.*

*A budeš chodit, červne, po Čechách. A Čechům
svým sluncem budeš svítit nad hlavami.
Bouř přineseš-li sebou, rozklenout znáš krásnou duhu,
jak tenkrát nad Prahou, když dílo poprav dokonáno.*

Josef Němec.

S B O R N Í K

JEDNOTY STARÝCH ČESKÝCH RODŮ V PRAZE

Rodopis — Historie — Heraldika

*Jaroslav Čeleda:*RODOKMEN JAKO ZRCADLO
HUDEBNOSTI ČECHŮ.

Nový příspěvek rodopisný i eugenický.

Ú V O D.

Není nadbytečné zkoumati českou statečnost v obranném boji o zachování mateřštiny a s ní půdy, vlasti a její svébytnosti. Sledovat **svazky vnitřní**, které vše to udržely na živu, a dojít k závěru, že se tak událo zákonem přírodním ve věčných zdrojích domoviny vtělených. Ponechme stranou, že učení o rase stihl odsudek (vyslovil jej univ. prof. Dr. P. Nagulescu spisem „Geneza formelor culturii“, Bucuresti, 1934). U nás doba dala vzniknout **učení o zákonu půdy**. Toto učení poskytlo výhledy i do jiných oblastí.

Držitel půdy v témž rodě prohlášen **uchovatelem národního jazyka i života** s odůvodněním, že ve staletých selských gruntech českých tkví též nejtrvalejší kořeny českého života a **češství** — zásluhou nejtužší rodové tradice, již uhnul i sám hrom těžkých a ničivých událostí ať již politických, ať hospodářských či jiných. Toto nové učení opřelo své důvody o konkrétní historie staletých selských rodů českých, neboť tam se projevila zmíněná statečnost ve velkém počtu případů skutečně výrazně — dle slov básníkůvých (J. V. Sládka) „tam ořem, sejem, hyneme, však pýchy dalecí jsme starší přec a budeme než rody knížecí.“

Historie selských rodů českých se opřela o dobrý pramen: **rodokmeny**. Sdělávají se proto již soustavně ve smy-

slu hesla: „Rodům půdě věrný — národ vděčen celý“. — **V rodokmenu nalezen klíč k luštění organického onoho růstu vlastností, jež vrstvením zakládají — kulturu,** neb ona není něčím uměle či ze dne na den získaným, nýbrž vrstvením, tradicí. Pro kolektivní posilu národa, o jehož věčný život pečují všichni jeho příslušníci, byl v pravou chvíli stvořen dobrý **nástroj: rodopis občanský jako protiklad** prastarého rodopisu šlechtického, řízeného zájmy vysokorodé výlučnosti se všemi reklamovanými právy a požadavky, **a jako klíč k dosud nezbadatelné záhadě přírody.**

Občanský rodopis má vlastnosti většinou kladné. Kdyby nic jiného neučinil, než zjistil občanům tak i onak vynikající a zdatné osobnosti, že jimi — rodozpytem popsanými a vysvětlenými — mohli posílit své vlastní subjektivní sebevědomí, svou vnitřní statečnost ve výše zmíněném boji obranném a tím ovšem posílit i kolektivní statečnost národní, dosti učinil. Je-li kultura organickým růstem jakostných vlastností a ctností individua — a ona jím je, jak výše již řečeno — pak národ skutečně kulturní bude dbáti starobylosti rodů. V nich sleduje se tajnosnubná dokonalá harmonie rozumu a citu ve vyrovnanosti, jež je tvořivým činitelem kulturních, hospodářských, sociálních i politických dějin. Pak je rodopisné úsilí náležité. Především je tu tedy zájem na podkladě rodokmenů vystopovati **tradici, kulturní vědomí,** které může za jistých okolností a předpokladů usměrňovat i řadit pokrok, jehož není tradice nepřítelem, avšak vědomí takové, které opravňuje k důvěře, že i v budoucnu bude stejně působiti dále — a zejména ve chvílích nárazů přikvapivší národní tísně, kdy je sebevědomí nejpotřebnější.

Zajisté tanula ušlechtilým členům rodů na mysli péče, aby po sobě zanechali potomkům **památku** tak dobrou, **že by je zvěčnila.** Odtud jeví se v občanských rodopisech **životní síla rodu** a jeho kladné **schopnosti,** nadání i vlohy na straně jedné, ale též podle ambicí toho, o nějž jde, či podle potřeb hospodářských nebo politických tendenčně zlepšený — někdy i zapření členů i skvělých vlastností — na straně druhé. Poznatí přednosti a chyby předků je poučné. — Dovolují vyvarovat se případů odstrašujících a následovat cenných a příkladných. Po předcích zděděné krásné a čisté jméno je potomstvu vzpruhou, aby je i vlastními činy ozdobilo. A láska k vlastnímu rodu i krbu je podkladem nejen

lásky k původu, nýbrž i k vlasti, k národu a k státu. Ve
lých dobách je takové lásky zapotřebí dvojnásob.

Uvedené zabývalo se výchovnou a **etickou stránkou rodokmenu**. Než v naší studii je v **popředí jeho stránka vědecká**. Pro vědce nemá dosud laický rodopis toho významu, jaký mu přikládá laický rodopisec. V něm je zakoreněna výše zmíněná tendence na straně jedné a představa rousseauovského ohlasu na straně druhé, že původ skvělých lidí národa se objevuje ve vrstvách sociologicky nižších a skrovnějších. Zvolání, jako „chaloupky buďte požehnány!“, prýští ze sentimentálně-ideologických představ, jež nejsou skutečné. Vědec motivy laického rodopisce sice nepodceňuje, ale, znaje uvedenou tendenci laických rodokmenů, staví se k němu kriticky; korektně a exaktně zároveň, protože musí, mají-li výsledky rodopisných studií být použitelný pro **vědecký rodozpyt**.

Kdy je laický rodokmen vědě užitečným a cenným? Poslouchá-li spolehlivě biologii s eugenikou a historií. Přesvědčíme se o tom z údajů, jež jsou obsahem studie. Je-li však jejím obsahem **otázka zrcadlení se hudebnosti Čechů v občanském českém rodozpytu**, pak ocitáme se u speciálního problému: **řešit rodokmen speciální a to hudebníků**. Tedy se **zřetelem k determinismu v občanské descendenci dynastické, se zřetelem k dynastiím hudebníků a k jejich významu**.

Determinism je nauka o předurčení lidských činů. Dynastická posloupnost v rodech panovnických snad již není pojmem zcela zapomenutým. Že by si také občanský rodozpyt směl dovoliti výsostný přepych práva na posloupnost dynastickou, zní právě tak nově, jako zde obsahem studie přikládám nový význam determinismu. Tato domněle nová práva jsou **speciálními specifiky českými**, což při celém problému je závažné a vskutku nové. Zmíněná specifika jsou autoritativní a mocná tak, že s nejskrovnějšími silami se smí odvážit v nejprudší zápas, aniž by se potřebovala báti o jisté vítězství. Bude to zjevno. Co je na řešeném problému dále ještě skutečně nové, je, že **látkou rodozpytnou stává se speciální rodokmen hudebníků**. Tedy látka, která celistvě, soustavně a zejména v této souvislosti dosud řešena nebyla. Studie tato představuje tudíž prvý příspěvek k řešení problému v české rodozpytné literatuře. Dovolává se proto i svých práv původských.

Nyní postupme o krok k látce uvedením důvodové zprávy, proč právě rodokmen hudebníků je východiskem řešení a proč právě on přibyl českým rodopiscům jako nový úkol. Odpověď si vyžádá krátkého odbočení od hlavního úkolu studie, nicméně jasně vysvětlujícího: Výše bylo řečeno, že ve zlých dobách je dvojnásob potřebí lásky k vlasti z lásky k původu jejich příslušníků. Za dobu své tisícileté existence octl se český národ v mnohých svízelných situacích. I takových, jež věstily již jeho zánik a záhubu. Tak na př. v neděli 30. máje 1434 u vsi Lipan a v sobotu 8. listopadu 1620 v oboře Hvězda u Prahy. Po porážce na Bílé Hoře a za třicetileté války podstoupil český národ hotovou Golgotu, neboť stejně dlouhou dobu probouzel se z hlubokých mdlob a těžkých mrákot. „Všechny kraje žírné měl spáleny a zpustošeny, všechna místa měl vylištěna a — což bylo nejhorší — vrstvy povahově i hospodářsky nejzdatnější, počtem asi čtvrtina všeho obyvatelstva, opustily zemi do exílie. Konfiskací dostala se značná část české půdy cizincům. Protireformace dovršila dílo zkázy: K nenáhlému mizení českého rázu v životě veřejném přispěl nedostatek vši vyšší literární činnosti v jazyce českém, přivozený vypuzením rytířské a městské inteligence za hranice, duchovním násilím a vítězstvím latiny jako vědeckého a literárního jazyka“ (Dr. Jos. Pekař, Dějiny čs., 1921, str. 88). Nicméně národ je tu ještě a již tu zůstane. Tento zázrak nezpůsobil jedině zdravý a nezmarný jeho kořen. Zvlášť vybrané rodokmeny našich velkých lidí přinášejí zřetelný příspěvek k poznání, že ve výborných vlastnostech předků byl dán skálopevný základ mravní síly nejen rodů, ale i všeho lidu, aby stačil na své vzkříšení po tolika ranách, jaké jej stihaly u nás převraty myšlenkovými, sociálními i politickými za husitství, reformace a protireformace zcela soustavně. I neštěstí někdy může být pro národ štěstím. Důsledky války třiceti let byly neštěstím strašlivým, protože „k nenáhlému mizení českého rázu přispěl nedostatek vyšší literární činnosti v jazyce českém“. Jesuita Boh. Balbín se sice r. 1672 ozval na obranu „jazyka slovanského“, ale jeho projev ovšem český býti nemohl. Nezmarný kořen národa, opřený o zdatné rody, byl by sotva postačil odvrátit katastrofu úplného zničení, kdyby nebylo ještě jiného mluvidla než samojediné řeči. Na mysli zatanou zajisté slova Palackého k Dobrovskému a hrab. Kašparu ze Šternberka z 20. XII. 1825: „Jáť alespoň, kdybych

byl třebaš rodu cikánského a již poslední jeho potomek, ještě bych si pokládal za svou povinnost přičinit se všemožně o to, aby čestná památka po mně zůstala v dějinách člověčenstva“. Zatane též jeho výrok, pronesený po 15 letech: „Nejvyšším dobrem národa jsou přec jen jeho velicí mužové“. Již r. 1791 uveřejněn byl podobný výrok německý: „Každý může mít obavu před smrtí, jen umělec nikoliv, neboť nesmrtelnost je mu jistotou“ (Franz Alex von Kleist, Phantasien auf d. Reise nach Prag). Svou profesí k tomu oprávněný Palacký však pronesl r. 1862 ve Svatoboru památný výrok skutečnosti nejbližší: „Kdykoliv jsme zvítězili, dalo se tak **převahou ducha** spíše než mocí fysickou“. Tož strašnou zbraní v řevnivém zápolení správně označil převahu ducha. Tedy opět kulturu, opětne ono vrstvení, k němuž je klíčem též rodová tradice. Než na tom zjištění není dosti. Je třeba jíti ještě dále a říci: Vládlo-li na poli českého písemnictví „temno“, **na poli umění bylo světlo i po roce 1648**. I kdyby byl každý, českým jazykem pronesený, projev censurován a původce persekvován, českému člověku ani v tomto smutném období jeho národa nebylo potřebí užívat mateřštiny, protože na štěstí je obdařen ještě jedním vyjadřovacím prostředkem, který nevymvtí žádná censura a žádná moc na světě, a který má nejen světovou slyšitelnost, ale i úžasnou srozumitelnost: **hudební zvuk**. V těch smutných dobách pobělohorských, kdy každý český národní projev byl potlačen a českého literárního projevu nebylo, protože spisovná mateřština sice „nezemřela, ale spí“, **zněl zvuk české hudby**. Tehdy „česká tvořivost si našla svůj vyjadřovací nástroj **takřka výlučně v hudbě** a byla to česká hudba, která dokumentovala stálou jsoucnost a životnost české kultury. Proto má hudba v našem národě vyšší a hlubší význam než-li jaký má tam, kde je pouhým doplňkem vospělé národní kultury“ (Dr. VI. Helfert, Čes. moderní hudba, Olomouc, 1936). Zcela podle známé devisy „manes et manebis“, — trváš a přetrváš — zasáhla lethargické duchovní temno českého národa tak příkladně, že již za vlády Leopolda I. (1657 až 1705) nejen vzkřísila českonárodní tradici a písemnictví, ale „syntetickým sloučením tvořivosti národního ducha s oplodňujícím vlivem cizí (vlašské!) kultury“ nabyla vlastního života a rychle „přiradila se rovnocenně k tehdejší evropské kultuře“ (Helfert, l. c.). Bylo to uznáno. Postačí, připomeneme-li jen některé úsudky: „Ein berühmter deutscher Komponist, der gegen-

wärtig in London weilt — byl to Josef Haydn — hatte mich versichert, dass sie (Češi) wenn man ihnen nur gleiche Vorteile mit den Italienern verschafft, dieselben gewiss übertreffen würden. Aus den böhmischen Schulen ging der Reformator der Instrumentalmusik, der Schöpfer der deutschen Symphonie hervor, Johann Stamitz, dessen ethisches Pathos, dessen Adagios besonders, zuweilen schon verblüffend Beethovenische Physiognomie tragen. Von dort der grösste damalige Geiger, Franz Benda, der einzige Musiker ausser Philipp Eman. Bach, der in Berlin einen eigenen Stil für sich zu haben wagte und unabhängig von Graun und den Welschen war“ — (Burney Charl., Musikal. Tagebuch, 1772). Jiný: „Ne neprávem nazývají se Čechy otčinou německého umění hudebního“ (Allg. Mus. Ztg., 1800, č. 28). Ještě jiný: „Der Böhme ist ja ein geborener Musiker, daran sollten die Italiener sich spiegeln“ (Ludwig van Beethoven k Haslingerovi). „Musím říci, což je všeobecně známo, že Čechové jsou vůbec nejlepšími hudebníky v Evropě, neboť upřímná láska a živý cit pro hudbu jsou u nich rozšířeny ve všech vrstvách společenských“ (Hector Berlioz r. 1846 Humbertu Ferrandovi). Předposlední: „Byli to čeští muzikanti, kteří před Haydnem a Mozartem založili moderní hudbu instrumentální. Nepřehání se, jestliže se hudební umění Čechů uvádí za důvod toho, co v odporu k vlivu vlášskému vtisklo hudebnímu umění německému pečeť (Leop. Schmied v Berliner Tagblatt, 13. III. 1912) a konečně: „Zde byl vliv umění českého národa, chlas jeho tvůrčích duchů a nejen to: mnohé, co zdomácnělo ve Vídni, je přímo přijato z klenotnice české hudby“ (prof. Dr. Hans Pertner 28. II. 1936).

Uvedené úryvky nás přivedly k jádru věci. Rodozpytec postřehne zajisté, že **byla to česká hudebnost**, význačná to vlastnost naší národní povahy, za všech věků a poměrů se zračící a projevující, která tento překvapující převrat způsobila. Vlastností národní povahy stala se proto, že se **hudební vloha v českých rodech dědila v tak souvislé posloupnosti, že vytvořila celé muzikantské dynastie české**, jimž pak již bylo snadno nejen učinit možným nemožné ve vlastním národě, nýbrž i přispět domácí hřívnou emigrací tak, jak úryvky napověděly. Jako když se celý národ usnesl na kulturním soustředění, jež pojednou přestalo být jen výsadou a panstvím zasvěcenců, a rozhodl nezničitelné moci českého genia zapravit společnou kulturní daň, tak

od té chvíle zásluhou muzikantských českých dynastií stala se česká hudebnost velící složkou projevů národní vůle a hrlosti. Co to znamená, přesvědčili jsme se za světové války 1914-18, kdy jen Smetanova „Libuše“ a „Má Vlast“ byla strašlivou pružinou.

Rodopis má v důsledku předchozího zjištění krásný úkol nový: učinit občanský rodokmen předmětem zkoumání hudebnosti dědičné v hranicích rodů, ale se zřetelem k dynastičnosti, aby pak takový rodokmen nabyl působnosti zrcadla hudebnosti Čechů jako nejen význačné, nýbrž specificky české vlastnosti.

Rodozpytec je oprávněn po mně žádati odůvodnění mého podnětu, aby česká hudebnost byla zjišťována a zpodobňována také rodokmenem. Poskytnu mu je tedy:

Nauka o zušlechtění lidského plemene (eugenika) došla k přesvědčení, že je rodokmen za určitých okolností pramenem všeho poznání **pravidelných** zjevů dědičných, jimiž se nauka zabývá: „Právě v otázkách dědičnosti (heredity) vlastností a znaků lidí může **jen rodokmen** podati žádoucí vysvětlení, neboť je s hlediska pokusné životovědy (biologie) vlastně zaznamenáním celého řetězu bezděčně se udávších pokusů a z nich tudíž odvozených pravidel. A byť byla vědecká cena rodokmenů toliko relativní, je netoliko **často jediným východiskem** eugenikových dalších pokusů, nýbrž **dobré výsledky skýtajícím prostředkem** k řešení otázek lidské dědičnosti, že vědecky exaktní **metoda rodových statistik musí být vlastně nejprřednějším úkolem tohoto nejmladšího odvětví lékařské vědy**“ (viz doc. MUDr. A. Brožek, Zušlechtění lidstva, 1922).

Vznikání vrození vlastností z vrodů čili gén ve vajíčku a gametu (buňce chámové) a vývoj vlohy čili schopnosti určitou vlastnost rozvinout, všechny tyto a podobné záhady generačního řetězu vloh vysvětluje na podkladě biologického nauka o dědičnosti (genetika), již dáno po zakladateli jméno — mendelism. Ač zákon přírody i tu vědce omezuje skutečnostmi čirých náhod, přec jen mendelism skýtá výsledky dostatečně přesvědčivé.

Na podkladě předeslaného smím tedy přikročit k vlastní dedukci v předmětu, který jsem k řešení přijal.

Když r. 1865 popsal brněnský augustinián P. Řehoř Mendel (1824-84) samostatné přenášení jednotlivých vrozených génů a znaků z rodičů na potomstvo po zjištěném principu

samostatnosti gén, Francis Galton (1822-1911) stanovil zákon o dědičném podílu předků čili filiální regresi a Johannsen vymezil hranice působení i vlivu výběru (selectivity), vniklo rázem světlo do nezbadatelné záhady, „vůle Boha a přírody“.

Tehdy — roku 1873 — poukázal s důrazem berlínský musikolog Filip Aug. Spitta (1841-94) na jedinečnou hudebnost největšího mistra kontrapunktu Jana Šeb. Bacha (1685-1750), děděnou v durinském rodě od r. 1600. Jím uvedeného rodokmenu Bachova všiml si Francis Galton (v „Hereditary genius“ a v „Genie und Vererbung“) a Gruber - Rüdín podali již úplný rodokmen i s členy bez speciální vlohy hudební (ve „Fortpflanzung, Vererbung u. Rassenhygiene“, vyd. II. 79). Speciální rodopisné studie bachovské pak následovaly: Ch. S. Terry-ho „The origin of the Family of Bach Musicians“, (Londýn, 1929), Borkowskiho populární „Die Musikerfamilie Bach“ (Jena, 1930) a zejména bibliofilské facsimile samým S. Bachem započaté a od synů dále zpracovávané, Max Schneider-ovo v Neue Bachgesellschaft, roč. XVII., č. 3 (Breitkopf & Härtel v Lipsku). Tenorem všech uveřejnění je bez dalšího zkoumání apodikticky vyslovená nesmírně autoritativní deviza o Bachově rodu, v němž: „in welcher (Familie) wie in keiner zweiten die musikalische Künstlerschaft im 17. und 18. Jahrhundert **erblich** war und von Kindheit an sorgfältig gepflegt wurde“ (Dr. Hugo Riemann, Musik-Lexikon, vyd. IX. 57). Do této léčky se s jinými, kteří tuto definici papouškovali, chytil a v ní uvízl též prvý akademický představitel české hudební vědy na starobylé universitě Karlově. Aniž by se jako odchovanec historické školy Gollovy podjal nestranného a nezájatého kritického předpracování, vyřkl pravdě a skutečnosti zcela odporující, paradoxní a apodiktickou větu, že „rodinu Bendů uvést lze jenom pro velký počet členů, však Bendové nejsou typem hudební tradice, souvisejce umělecky jen na zevnějšek více, než vnitřní tradicí“ (prof. Dr. Zd. Nejedlý, Jos. B. Foerster, 1910). Nic na věci nemění, že větu takovou formuloval r. 1910, kdy předpracování pro Bendův rod a rody jiné nebylo.

Ani jedna ani druhá formulace není správná. Bachův rod má v 53 členech právě tucet členů se speciální vlohou hudební. Bendův český rod má ve 104 členech 33 čili 31.7% členů hudebně nadaných a mezi nimi 21 čili 63.6% hudeb-

níků z povolání n. b. s normotvornými dominantními znaky jedinců hudebnicky dominantních homozygotně, t. j. čistokrevně. Dle cambridgeského třídění Pearsonova náleží ovšem jak rodokmen Bachův, tak Bendův do první třídy. Tak samojediný uvedený příklad postací sugestivně samochválu německých genealogů uvést do patřičných mezí, poněvadž v naší české genealogii není případ Bendo-va rodokmenu ani ojedinělý, ani osamocený.

Podrobím úvaze celou serii českých občanských rodokmenů se zřetelem k speciální vložce hudební a její dědičnosti a srovnám pak závěry s rodokmeny hudebníků německých. Musí být totiž respektováno sudidlo německé, jež zní „in welcher wie in keiner zweiten (Familie)“, avšak s upřeným zřetelem k požadavku takové dědičnosti, která ten či onen rodokmen opravňuje zařaditi netoliko mezi typicky hudební, nýbrž mezi dynastie.

Když boj, tož podle zákona Palackého „pravda padniž, komu padni“. V dynastickém rodokmenu, sloužícím určitému determinismu, jsou podmínkou toliko pravidelné určité zjevy dědičné a pravidelný podíl předků podle Galtonova zákona o jejich filiální regresi.

Zjistíme si, jak se v tomto ohledu rodokmeny národa českého a německého chovají. Je nesporné, že Říše dala světové hudbě mistry první třídy. Se stanoviska rodopzycova ani jediný z velmistrů nevyšel netoliko z rodu typicky hudebního, natož z hudební dynastie, nýbrž byl se svojí speciální vlohou a zajisté nad pomyšlení silnou schopností veličinou osamocenou. Pro tento závěr poskytuje látku Beethoven, Brahms, Bruckner, Ditterdorf, Gluck, Haydn, Händl, Mendelssohn-Bartholdy, Mayerbeer, Mahler, Schumann, Wagner a C. M. Weber. Z muzických rodů, které jsou značně rozvětveny, sluší jmenovati rody Fischer, Förster, Müller, Ritter, Schneider, Schumann, Schwarz, Thomas, Wagner, Weber a Werner. Z nich nevzešli mistři první třídy (Richard Wagner, Rob. Schumann ani Carl Maria v. Weber nenáleželi těmto rodokmenům). Dynastii hudebníků vytvářejí toliko rody Bach (12členný), Barth (6), Beck (19), Becker (10), Mozart (6), Schubert (3) a Straus (6) v devíti pokoleních. Naproti tomu musí český hudební rodopisec vzíti v úvahu rody Benda, Brixí, Bařka, Černý, Černoorský. Dusík, Dušek, Dvořák, Fibich, Foerster, Hřímaly, Janáček, Jindřich, Jiránek, Kalivoda, Klička, Krump-

holz, Kraft, Kubelík, Laub, Mára, Mysliveček, Němeček, Novák, Ondříček, Pichl, Slavík, Smetana, Stamic, Suk, Sychra, Ševčík, Škroup, Tomášek, Vach, Vrabec, Vranický, Zach a Zelenka. Z vyjmenovaných tvoří a představují **hudební dynastie české** rody Benda, Brixí, Dusík, Foerster, Janáček, Kubelík, Stamic, Suk a Škroup. Ostatní mistři náleží k rodům typicky hudebním a toliko několik uměleckých osobností stojí v rodokmenu osamoceně. Na hudebních dynastiích českých participují značnou měrou české rody kantorů, jež by si zasluhovaly rovněž vlastního rodozpytce.

Zjistiv chování rodokmenů a nad očekávání chudý výsledek u německých, vyvozují závěr, že v Říši nelze použít rodokmenů hudebníků pro genealogickou determinaci tak speciální vlastnosti, jakou je hudebnost. Hudebnost jako vrozená eminentní vlastnost zračí se sice nad pochybnost v přemnohých rodinách, ale nikoliv dynastičnost. V 90 milionové Říši není hudebnost dominantní národní vlastností a nelze tam tudíž hudebnímu rodokmenu přisuzovat příznaky a hodnoty specifika národního, ještě pak méně z něj vyvozovat obrodné národní činy německých reformátorů. U srovnání s naším německý hudební rodokmen je zřejmě debetní a deficitní, má je hodně daleko i jen do pouhé parity. Tento závěr, v němž i Bachův rodokmen figuruje jako položka ojedinělá, vede k dedukcím a závěrům naší vědě užitečným.

V desítimilionovém národě českém byli to členové hudebních dynastií a typicky hudebních rodů českých, kteří vzbudili v 17. století českého ducha z těžké mdloby, v 18. století se nádherně účastnili na pracích o vývoji klasicismu a ve století 19. zapříčinili národněhudební činy Smetanovy, po němž pak až po naše dny je patrna souvislá a do strmých výšek cílící linka vývoje národní hudby české, tou měrou umělecky autonomní a hodnotné, že je v celkové evropské hudební tvořivosti zřetelně viditelná jako červená nit jejího vývoje.

Za takových okolností činí si hudební rodokmen český nárok na důvěru exaktní vědy a respekt sudidel. Z výsledků srovnání, jak jsme je suše a krátce načrtli, vyplývá pro ni — a pro mnohého z rodozpytců — nový konečný závěr, že **český občanský rodokmen je za určitých okolností skutečným biologickým zrcadlem české hudebnosti jakožto**

význačné a snad nejsilnější národní vlastnosti. Jako takový je — opět za určitých okolností — cennou pomůckou určitého determinismu speciálního, tedy hudebního a je českým specifikem takové síly, že je oprávněn mezi všemi jinými hlásiti se o čest prvenství. V celkové evropské soutěži složil přísnou zkoušku zralosti, umístil se jako činitel velmi významný, jenž je hoden stát se sudidlem a měřidlem, takže s ním jako takovým počítati smí věda i praxe s důvěrou.

JSOU PŘEDKOVÉ UNIV. PROF. ŽÁKAVCE POTOMKY RODU ŽÁKAVCŮ ZE ŽÁKAVY?

Tato otázka bude snad zajímati mnohého čtenáře, který se chce blíže seznámiti s životem a rodem univ. profesora Žákavce, tím spíše, že v jeho rodině byla udržována tradice, že skutečně tomu tak jest.

Rodopisný badatel A. P. Šlechta ve III. díle 1. svazku Rodopisných rozhledů, ve studii o Karlicích pobělohorských (str. 86), píše:

„Jan Karlík vřeskovický (třetí syn Mikulášův), ve vsi Vřeskovicích, měl syna Jakuba, který se 27. června 1687 ve Vřeskovicích ženil a v tamní snubní matrice jako syn Jana Karlíka se připomíná. Manželka Kateřina Žákavcová z Roupova. Tuším, že byla původu šlechtického. Vladykům Žákavcům ze Žákavy patřil totiž ještě tehdy ne-daleký statek Srstice, jenž dříve příslušel k hradu Roupovu. Někteří potomci tohoto rodu však úplně zchudli a soudím, že dotčená Kateřina byla dcerou jednoho z nich.“

Tolik Šlechta. Avšak ani rodová tradice, ani domněnka Šlechtova není ještě náležitě prokázána prameny.

Vladycká rodina Žákavců ze Žákavy pocházela ze Žákavy na Plzeňsku, odkud se záhy vyprodala a usadila se v Prácheňsku, kde vlastnila statky Pacelice, Škvořetice a Lažany, od nichž si dala jméno Žákavců z Lažan. Roku 1580 se usadila na Kdyňsku a brzo na to zakoupila statky na Klatovsku. V erbů měli Žákavcové ze Žákavy štít pokosem na polovic dělený, jehož horní část byla červená a dolní bílá (stříbrná).

Jindřich Žákavec, druhý syn Václava Žákavce na Lažanech, jmenuje se po prvé r. 1553, kdy se svým bratrem vložili statek Lažany do desk. Jindřich býval hejtmanem kraje plzeňského. R. 1568 získal Blatnici a rozděliv se se synovci r. 1579 vzal peníze, za něž koupil r. 1580 Srstice, 1583 Chocomyšl, 1589 Koloveč a Zíchov. Jindřich byl ženat s Annou Černínovou z Chudenic. Zemřel r. 1590, pohřben u sv. Víta v Srbicích. Vdova po něm provdala se r. 1593 za Diviše Černína z Chudenic, zemřela r. 1631. Z manželství Jindřicha Žákavce s Annou Černínovou pozůstali tři

synové: nejstarší Jan Vilém (také pouze Vilém), Jindřich ml., Václav Lev a dcera Salomena, provdaná Radkovicová.

Jan Vilém byl pánem na Chocomyšli. Byl na rozdíl od svých bratrů katolíkem. Roku 1618 bojoval s rebely a jeho zásluhou prý, jak Balbín dosvědčuje, byly Domažlice dobytý. S manželkou Lidmilou z Kokořova (před r. 1622) měl tři syny: Jana Karla, Maxmiliána a Viléma, z nichž dva poslední záhy zemřeli. Syn Jan Karel, od roku 1638 pán na Bijanech a části statku srbského, byl od r. 1643 poručíkem svých bratranců, tři synů po Jindřichu ml., Diviše Lva, Jana Viléma a Františka Ferdinanda, a po dlouhá léta hejtmanem kraje plzeňského, radou soudu dvorského a komorního. S manželkou svojí Saloménou Maxmilianou také Vratislavkou z Mitrovic měl syna Václava Antonína Františka. Zemřel 16. IV. 1655. Protože vdova Saloména z Mitrovic nemohla pro dluhy udržeti Koloveč, Srbice, Těšovice, Zíchov a Močerady, prodala je r. 1664 Kunatovi hr. z Bubna. Synu Václavovi Antonínovi Františkovi zůstaly pouze Chocomyšl a Ůnějovice, které r. 1670 ujal jsa ještě nezletilý. Dne 28. dubna 1678 pro zásluhy svých předků byl povýšen do stavu panského. Oženil se s Polyxenou Vratislavkou z Mitrovic; r. 1681 však zemřel, mlád a bezdětek. Vdova po něm provdala se za hr. Gutštejna a r. 1683 pro dluhy prodala statek Chocomyšl i Ůnějovice, dvory Košenice a Prudice, dvůr a ves Příkřici, vsi Kaničky, Všepadla, Ůboč, Němčice, Oprechtice s dvorem Herštejnským manželům Václavu Ignáci Vratislavu z Mitrovic a Maxmiliáně Františce z Dobrše.

Druhý syn Jindřichův, Jindřich mladší, od r. 1623 pán na Hradišti, Chocomyšli a Vlachově Březí, oženil se s Ludmilou Kateřinou Vratislavkou z Mitrovic. V roce 1633 pobýval u něho na zámku srbském vévoda frýdlantský Albrecht z Valdštejna, když tudy táhl se svým vojskem, kterému poručil vpadnouti do Bavor. Jindřich zemřel roku 1636 a zanechal tři syny: Diviše Lva, Jana Viléma a Františka Ferdinanda. Z nich Diviš Lev stal se r. 1650 pánem na Srbicích, roku 1656 ujal Předboř za Březí, kterou prodal, v letech pak 1661-66 držel Želibořice a od r. 1669 byl pánem na Zavlekově a Vlčnovech. Pánem na Zavlekově jmenuje se ještě r. 1686. Se svojí manželkou Klaudií Saloménou Chlumčanskou z Přestavlk, dcerou Oldřicha Chlumčanského z Přestavlk na Poleni, získal i Poleň. Jan Vilém,

pán na Bijadlech, miloval válečnický život a vstoupil do vojska. — Dříve však, nežli tak učinil, prodal stateček Bijadla sousedu Janu Gräfovi z Gräfenberka na Merklíně a učinil před odchodem k armádě poslední vůli, danou na Vlachově Březí dne 4. července 1652 a vloženou v desky zemské v pátek po památce sv. Lukáše, t. j. 19. X. (1656), za přítomnosti přátel Adama Václava a Antona Václava Loje z Nedtky a Ctibora Ferdinanda Oudržského z Kestřan. Universálním dědicem v případě, že by se mu ve válce neštěstí přihodilo, ustanovuje staršího bratra Diviše Lva a po něm aby na nejmladšího strýce Václava Žákavce ze Žákavy, pozůstalého syna po nebožtíkovi Janu Karlu Žákavci ze Žákavy „panu strýci mém nejmilejším, dědice a budoucí jeho stejným právem přišla, poněvadž nadjmenovaný pan František Ferdinand, bratr můj, víc na zvelebení jinšího rodu než na svůj a bratří svých pozor má, obávajíce se tedy toho, aby, kdyby po něm dědicem byl, též toho se nedopustil a tu pozůstalost mou na jinší rod převedl a ji neodkázal“. Kdyby dotčený Václav zemřel, má děditi pan Václav Žibřid Žákavec ze Žákavy na Jivjanech, dědici a budoucí jeho ze vzdálené větve rodu. Když Jan Vilém, jak v závěti předvídal, násilnou smrtí ve Vlaších se světa sešel (10. III. 1654, pochován byl v Srbicích u sv. Víta, jehož záduší odkázal v závěti 1.000 kop míš., v rodinné hrobce), zdědil jeho pozůstalost bratr Diviš Lev. — Také smrt Františka Ferdinanda, který v stejný rok se světa sešel smrtí násilnou, je zahalena nám dosud v závoj, který těžko odkryti i bedlivému zraku historika.

Třetí syn Jindřicha st. Žákavce ze Žákavy, Václav Lev, pán na Srbicích od roku 1601 a na Bijadlech od r. 1628-35, neměl žádného potomstva. Je o něm známo, že na svém statku trpěl „kacířské poddané“.

Smutný byl konec rodu Žákavců ze Žákavy. Jakoby temný stín doprovázel poslední členy rodu životem.

O posledním členu rodu, Václavu Žákavci ze Žákavy, dovidáme se ještě, že se r. 1696 v Klatovech o výročním trhu dopustil vraždy a jako psanec prchl. Byl potomkem jednoho z bratrů Diviše Lva nebo Františka Ferdinanda.

Z této stručné historie rodu Žákavců je vidno, že rod nezechudl tak, aby si byl predikát neudržel. Naopak staří Žákavcové dbali na rodovou čest. Neklamným toho znamením je jejich povýšení do stavu panského.

I. Martin Žákavec

Šafář pauského dvora v Chocomyšlĭ, ve Švihovĕ, ve Všepadlech 1757-1769

III. Václav

*16. I. 1741 v Chocomvšli, †30. XII. 1780 ve Kdyni
pekař × 12. X. 1764 in. Eva Impseillová

Jakub
+ 10. IV. 1743, 5)

III. Jan

* 10. X. 1773 ve Kdvní, m. Marie Reichertová

IV. František

*22. X. 1807 ve Kdvyňi, m. Anna Pittermanová

František Rudolf Anna
*29. VI. 1833
† 1872
m. Emilie Braun
v. Braunthal

František Vilém Anna

Bedřich Karel Karel Edmund Marie Emilie Juliana Jan Štěpán Hermína Rudolf
 měšť. ve Kdyni
 * 11. II. 1846
 m. Bohumila Kosíková ze Kdyně
 měšť. ve Kdyni č. 7
 * 2. III. 1860
 + 2. VIII. 1884
 m. Anna Rojťová ze Kdyně

Rudolf František Vavřinec Oldřich Otta Bohumila Anna JUC. Rudolf Edmund
Edmund Oldřich Edmund + 17. VIII. 1925
m. A. Kohout

V. Vavřinec

*3. II. 1840. †22. XII. 1887. m. Marie Tšídová *19. XII. 1842. †5. VII. 1900

Theodor Ignác Anna
*5. I. 1871 *2. II. 1873, †14

Bedřiška Matilda
* 6. III. 1880

VI. František Josef

* 23. II. 1878, † 1937, universitní profesor

Není tudíž domněnka Šlechtova, jak je vpředu uvedena, opodstatněna a není ani správná proto, že na Poleňsku, v Poleni a v Černíkově, žili již kolem r. 1665 Žákavcové bez predikátu.

Jisto je však jedno, že nejstarší nám známý předek prof. Františka Žákavce, Martin Žákavec, šafář v Chocomyšli a pak ve Švihově, byl v příbuzenském poměru s Kateřinou Žákavcovou z Roupova, neboť 5. října 1754 při křtu Kateřiny, dcery Jana Karlíka, šafáře v Kamejku, syna Jakuba z Vřeskovíc, byl svědkem též Martin Žákavec, šafář švihovský. (Viz A. P. Šlechta, Rodopis. rozhledy, III., 1. svaz., 86.) To může býti badateli bezpečnou stopou v pátrání po dalších předcích univ. prof. Fr. Žákavce.

Zakládá-li se rodinná tradice přece jen na pravdě, pak je tu pouze jediná domněnka, že osud předků prof. Žákavce byl podobný osudu Měsíčků z Vyškova na Klatovsku. Příslušníci tohoto rodu dávno již po meči i po přeslici vymřeli a přec jen žijí dodnes na Klatovsku — Měsíčkové občanského původu, potomci některého nezákonného dědice (levobočka).

PŘEDKOVÉ ČESKÉHO LOUTKÁŘE ČEŇKA CELESTÝNA, RYTÍŘE Z FREYENFELDU.

Rod, z něhož pochází český loutkář Čeněk Celestýn, rytíř z Freyenfeldu, měl několik větví: **pražskcu**, k níž patří purkmistr Starého města pražského Sigmund Coelestin, rytíř z Frajenfeldu, jenž se v r. 1618 jmenuje majitelem domu na Starém městě pražském, dodnes zvaném „U Coelestinů“, dále **rokycanskou**, od pražské se odštěpivší a větev **klatovskou**, jež pochází z větve rokycanské.

Nejstarší zpráva o příslušníku větve klatovské je v matrice klatovské (oddaných, č. 3). — Je to záznam o svatbě **Františka Celestýna**,¹⁾ mládence, syna nebožtíka Jiříka z Freyenfeldu, staršího města a obce Rokycan, který se oženil dne 4. února 1716 s pannou Annou, dcerou nebožtíka Václava Javůrka.

Nejstarším, bezpečně zjištěným předkem (pradědem) loutkáře Čeňka (Vincece), rytíře z Freyenfeldu, je **Josef Antonín Celestin**, klatovský měšťan, v letech 1775-6 správce v Kolinci, r. 1777 v Činově, r. 1781 na Otíně a od r. 1786 inspektor panství měcholupského,²⁾ jehož manželkou byla Alžběta neznámého nám rodu. Pokud víme, měl tento Čeněkův praděd tři syny: **Jana**, který se stal krajským komisařem, **Josefa**, jenž se jmenuje r. 1797 co kaplan v Třeboni a zemřel 22. III. 1835 jako chýnovský děkan.

Dědem loutkáře Čeňka byl **František**, narozený r. 1775. Ten se oženil s vdovou Josefou Volkmanovou, dcerou držitele statku Jindřichovic Křištofa Volkmana. Zemřel v Jindřichovicích. Manželka, po druhé ovdovělá, provdala se

---

¹⁾ František Celestýn koupil r. 1726 od peručníků Kociánovských sirotků za 550 zlatých dům vedle nové brány loubské (tak zvaný Kouskovský, čp. 68) a držel jej až do r. 1751 (Dr. Jindřich Vančura: Dějiny někdejšího král. m. Klatov. II. 562).

²⁾ Nepodařilo se nám bezpečně zjistiti, zda Josef Kašpar Celestýn z Freyenfeldu, wallický hraběcí hospodářský inspektor, který byl 26. února 1794 povýšen do stavu šlechtického, není snad totožný s tímto Josefem Antonínem. Shodná jména manželek obou však tomu nasvědčují. Dne 17. srpna 1800 zemřel v Klatovech Josef Kašpar Celestýn z Freyenfeldu. Vdova po něm Alžbě-

25. XI. 1804 znovu za Jiříka Schulze. František měl s manželkou svou dva syny: **Kryštofa**, * 28. II. 1804, † v Jeníkově r. 1842 a **Františka**, narozeného r. 1802, jenž se oženil r. 1833 s Terezií, dcerou Wolfganga Reinkopfa z Brůdku, byl respicientem finanční stráže ve Vserubech, později však z této služby z neznámých důvodů vystoupil a tímto krokem vlastně přivedl se i svou rodinu do značné bídy. Koutecká vrchnost o něm sděluje v srpnu r. 1845, že se již od jara na panství nezdržuje, jeho žena a dvě děti že jsou ubozí lidé, kteří kromě toho, že žebrají, nic zlého nevyvedli a že on je nouzí a bídou sešlý, zaměstnáním sladovník, kteréžto řemeslo vyžaduje silné tělo a proto při něm jíti nemůže. Zdá se, že se dříve, než vystoupil od finanční stráže, učil sladovnictví, neboť se r. 1831 jmenuje jako sladovnícký chasník v Červeném Poříčí. Na prosbu věnovala mu r. 1845 koutecká vrchnost 5 zl. Cm.¹⁾ Známe čtyři jeho děti: **Kateřina** byla služebnou v Klatovech (jmenuje se r. 1858), **Anna**, * 14. X. 1831 v Červeném Poříčí, provdala se za kováře v Habru, **Petr**, mladší bratr Čeňkův, * 1847, nádeník a kočovný loutkář, oženil se r. 1871 s Marií, 44letou dcerou nebožtíka Matěje Kuneše, nádeníka z Dlouhé Vsi, č. 3, která zemřela 24. V. 1884 ve věku 62 let mrtvicí, „apoplexia cerebri“ v Klatovech na říšském předměstí, čp. 15, **Čeněk**, měl se podle tradice narodit při mši sv. v kostele klatovském. Kde se však narodil, nelze bezpečně říci, neboť v klatovských matrikách nepodařilo se nám křestního zápisu najítí, na vysvědčení z doby od 1. V. 1865 až do 15. X. 1873, kdy hrával u Františka Peka, jmenuje se rodákem z Jindřichovic, na „Abschiedu“ (v klatovském museu) je psáno, že se narodil r. 1839 v Klatovech. Vlastních dětí neměl, pouze nevlastního syna Martina Peka, který po Čeňkově smrti s vdovou Annou Pekovou (někdy

---

ta Celestýnová z Freyenfeldu dne 6. února 1801 za přítomnosti svědků Františka Sponara, Ignáce Cibulíře (klatovského děkana), Tomáše Weicha a Šimona Brožíka učinila nadání. Jakmile pozůstalost po jejím † manželi Josefu Kašparu Celestýnovi z Freyenfeldu při vysokém zemském právu bude ohlášena a potvrzena, má býti podle u král. desk zemských v knize instrumentální N 464 anno 1800 pod 5. červencem, Lit. L 24 vtěleného testamentu na věčnou fundaci klatovského děkanského kostela 100 zl. 5 sv. mší slouženo, při kterých chudí jeden růženec se budou modlití.

¹⁾ Spisy krajského archivu klatovského, nyní v archivu min. vnitra v Praze. Publ. 11, 1845—1850.

vdovou po českém loutkáři) r. 1912 v bídě prodal loutkové divadlo městskému museu v Klatovech, kde se ve sbírkách dosud nalézá.

O osudech českého loutkáře Čeňka Celestýna, rytíře z Freyenfeldu, nebudeme se více rozepisovati, neboť jsou známy jednak z „Loutkáře“, jednak z práce tajemníka Hostašova musea v Klatovech, Františka Pláničky: „Loutkové divadlo klatovského rodáka Čeňka Celestýna, rytíře z Freyenfeldu“. Tak, jak pestrým byl osud předků českého loutkáře — rytíře, tak pestrý byl i jeho potulný život.

ROD JMÉNA RÁB.

Rod jména Ráb (Rab, Raab, Ráb, Rabe, Raben, Raven, Rob i Roob) má svůj původ na hradě Rabensburgu (později Ravensburgu) v Bavorsku, v okrese stargardském, kde se první jeho příslušník objevuje již r. 1194; rozšířil se ve větvích meklenburské, pomoránské, slezské, saské, míšeňské, lužické, české, v Marce i v Dánsku, kde byl povýšen r. 1734 Kristiánem VI. do stavu hraběcího.

1. Větev míšeňská měla na štítu 2 pruhy, jeden podél jeho horního okraje, druhý níže; klenotem byl havran.¹⁾ Ve 13. století nazývali se tito Rábové z Melchelsgrünü. Byli příbuzní s Nothafty, kteří se ve 12. století vystěhovali a jim pustili Vildštejn.

2. Rábové z Vildštejna²⁾, rod později evangelický, prastará to šlechta vogtlandská, která se objevuje ke konci 13. století současně ve Fojtsku a v Chebsku, od konce 14. století již jenom ve Fojtsku. Posloupnost tohoto rodu začíná šlechtic Jan Rabe r. 1298. Jindřich Rabe obdržel r. 1349 pouze klenot a v r. 1388 celý štít. Rod kvetl v nyní vymřelých liniích Melchelsgrün, Reussa, Neuensalz, Schloditz, Schneckengrün atd. Během 17. století rozšířil se i do Braniborska.³⁾ Z těchto byli: Jindřich Bedřich von Raab, * 14. července 1783, † 1. prosince 1870; jeho manželka Kristina Bedřiška, rozená Hüttnerová, * 25. srpna 1800, † 13. listopadu 1869. — Synové Jindřichovi: Arno, * 31. března 1827, padl v bitvě u Sedanu 1. září 1870; Kurt, * 15. července 1834, † 1. ledna 1908; Jindřich, * 13. října 1835, † 7. srpna 1907. Syn Kurtův: Jan Jindřich Bernard, * 26. července 1863. Syn Jindřichův: Karel Jindřich, * 3. září 1864, † 23. května 1901.

3. Jiná větev „Die Raben“, která měla ve velmi bohatém znaku 2 havrany.⁴⁾

¹⁾ Siebmacher: Allgemeines Wappenbuch. I. 161.

²⁾ Vildštejn v Chebsku, starý hrad, ležící na skále; nyní je sladovnou.

³⁾ Starší geneal. a rodový výpis: Jahrbuch des deutsch. Adels. III., 1. vyd., 1900.

⁴⁾ Siebmacher, IV. 150.

4. Jiná větev „**Die Raben**“ má ve znaku jen jednoho havrana, za to však ho má i v klenotu.¹⁾

5. Ve 14. století připomínají se: r. 1358 **Jan Rab z Altenteichu** a r. 1360 **Jindřich Rab z Altenteichu**, jemuž náležel alod. statek Altenteich v Chebsku, v okrese vildštejnském.²⁾ Snad je to týž Jindřich, který se r. 1360 psal z Rabštejna.³⁾

6. Další větev **Rábové z Rábštejna**, (Raben von Rabstein) má znak, podobný znaku č. 4.⁴⁾

7. Šlechta francká „**von Rabenstein**“.⁵⁾ — Znak: Na zlatém poli štítu a v klenotu černý havran.

8. Šlechtici **Raabové** měli ve znaku černého havrana s korunkou na bílém poli štítu.⁶⁾

9. **Raabové ze Schönwaldu**, rod fojtský a štyrský, který ve Štyrsku Antonínem Bedřichem z Raabů obdržel stav rytířský. — Část rodu se odstěhovala do Pruska.⁷⁾

10. **Rabe**,⁸⁾ rod, objevující se ve Slezsku. V Adelsdorfu, v kraji goldbergsském, byla **Barbora von Rabe**. Manželka **Jana z Rabe**, dcera Josefa Nassengnefe, prodala r. 1470 svůj podíl v Dockern, kraj trebnický. Ve 2. polovici 16. století držel tento rod Senftenberg v Dolní Lužici, r. 1684 Priestwitz a Weissagk v Cressenschen. Jeho znak byl: Na stříbrném poli štítu vpravo obrácený černý havran, mající v zobáku zlatý prsten; v klenotu havran.

11. **Rábové z Pappenheimu**⁹⁾ slují později **Rábové z Cansteinu**.¹⁰⁾ Roku 1342 zbudovali se svolením svého lenního pána arcibiskupa kolínského hrad na skále Cansteinu, podle něhož se psali. Tajný rada Rabe z Cansteinu byl povýšen do stavu svobodných pánů císařem Leopoldem r. 1657 a toto mu bylo potvrzeno r. 1679. **Karel Hildebrand**, svobodný pán z Cansteinu, byl z počátku komo-

¹⁾ Siebmacher, IV. 151, 7.

²⁾ Ottův slovník naučný. II. 14.

³⁾ Sedláček, Aug.: Hradky a zámky. XIII. 139.

⁴⁾ Siebmacher, IV. 151—8.

⁵⁾ Siebmacher: Neu Wappenbuch, 1603, fol. 105.

⁶⁾ Kupfer: Wappenwerk, IV. 2, 161.

⁷⁾ Siebmacher, 161. — Häfner: Sächs. Adel, 34, tab. 49. — Biedermann: Voigt Tab. 270—274. — Schmutz. III. 236.

⁸⁾ Siebmacher, VI. 8. — III. tab. 24.

⁹⁾ Perthes: Taschenbuch, 1920.

¹⁰⁾ Perthes: Taschenbuch, 1926. - Kupfer: Adel. Wappenwerk, II. 146.

řím braniborským, později ve službě vojenské, konečně věnoval se věcem duchovním a zemřel v Berlíně r. 1719.¹⁾

12. Raabové z Rabensburgu.²⁾

13. Raabové z Rabenau.³⁾

14. Rabe byl rod hessenský.⁴⁾

15. Wirgil Rab obdržel znak a šlechtictví 1. října 1492.⁵⁾

16. V roce 1512 (24. dubna) uvádí se **Anička Rábová ze Svinětic** jako majitelka mlýna nad Vodňany.⁶⁾

17. Venceslaus Rab, Tabrunensis (t. j. z Tábora), je jako český studující bohosloví r. 1545 ve Vitenberce.⁷⁾

18. Jan Rab ze Závodí a Sobody byl lékařem v Olomouci a † 17. ledna 1589. Byl snad slovenského původu.⁸⁾

19. Ludvík, František a Heinzman Rábové obdrželi znak 28. září 1520.⁹⁾

20. Kašpar Ráb obdržel znak r. 1530.¹⁰⁾

21. Rab de Aqua (Morava) obdržel znak 5. listopadu 1560 dekretem pro MUDra Jana Raba de Aqua.¹¹⁾

22. Kašpar Raab byl povýšen do rytířského stavu a obdržel znak 5. února 1581.¹²⁾

23. Kašpar Raab z Tersath dostal predikát a znak 22. listopadu 1581.¹³⁾

24. Jiří Ráb obdržel znak 7. února 1586.¹⁴⁾

25. Jiří Rab z Rabsteina, písař a později hejtman panství bečovského, obdržel šlechtictví a znak 1. prosince 1604¹⁵⁾ za věrné služby a oddanost. S udělením bylo spojeno právo pečeti červeným voskem. Řečené šlechtictví i znak bylo obnoveno co znak i stav rytířský 20. července 1626¹⁶⁾ jeho synům **Filipovi, Ferdinandovi a Janovi**, bra-

¹⁾ Von Hefner: Nassauer Adel, 5, tab. 6.

²⁾ Schimon: Adel, 127.

³⁾ Chronik derer von Rabenau. XIV. (1893) 281. — Maria von Miraviglia, 251, tab. 114.

⁴⁾ Deutsches Geschlechterbuch, sv. 84.

⁵⁾ Šlechtický archiv ve Vídni.

⁶⁾ Palacký, Fr.: Archiv český, XX.

⁷⁾ Studenti z Čech a Moravy ve Wittenberce od 1502-1602.

⁸⁾ Navrátil: Jesuité olomoučtí, 536. — Pilnáček: Staromoravští rodové, 392, č. 1472.

⁹⁾, ¹⁰⁾, ¹¹⁾, ¹²⁾, ¹³⁾, ¹⁴⁾, ¹⁵⁾, vše šlechtický archiv ve Vídni.

¹⁶⁾ Šlechtický archiv ve Vídni.

třím R á b ů m z R a b š t e j n a. Znamení na štítu jsou červené heraldické lilie a havran.¹⁾)

26. Vít Rab ze Springenbergu obdržel šlechtictví 4. listopadu 1623.²⁾)

27. R. 1601 odešel augustinián **Gottfried Raab**, parochus, rodem Germanus, z kláštera augustiniánského v Menším městě pražském do Vitemberka a přešel k religionu evangelickému.

28. Jiří Raab obdržel šlechtictví a znak 16. května 1624.³⁾)

29. Niklas Ráb byl přísežným měšťanem a radou města Brna.⁴⁾)

30. Kilian Rab z Rabensbergu obdržel šlechtictví a znak 2. dubna 1629.⁵⁾)

31. Jan Raab obdržel šlechtictví a znak r. 1650.⁶⁾)

32. Jan Raab byl v r. 1626 pražským měšťanem na Starém městě, knihař, německé národnosti ze Sesslachu v Bavorsku.

33. Jan Raab, * r. 1680 v Hořepníku, čp. 104, † 4. května 1774 ve věku 94 roků. Jeho manželkou byla Alžběta, roz. Zelenková.

Jan Jiří Rab, * v Hořepníku, čp. 104; manželka Anna.

Bartoloměj Rab, * 17. srpna 1751 v Hořepníku, čp. 104; manželka Kateřina, roz. Zíková.

Jan Raab, * 20. října 1770 v Hořepníku, čp. 104.

Václav Raab, * 13. dubna 1806 v Hořepníku, čp. 104; manželka Anna, roz. Svobodová ze Psiníc.⁷⁾)

Josef Ráb, * 25. března 1853 ve Psinicích u Jičína, † 3. října 1927 ve Vokšicích, pohřben na hřbitově ve Velíši; manželka Kateřina, roz. Pižlová z Běchar, * 23. listopadu 1851 v Běcharech, čp. 54, † 12. listopadu 1922 v Podhradí u Jičína, č. 20.⁸⁾)

¹⁾ Schimon: Verzeichnis des Adels. 1859.

²⁾ Šlechtický archiv ve Vídni. — Pilát: Materialien zur dipl. Genealogie. I. 45.

³⁾ Šlechtický archiv ve Vídni.

⁴⁾ Palacký, Fr.: Archiv český. VII. 582.

⁵⁾ Šlechtický archiv ve Vídni.

⁶⁾ Šlechtický archiv ve Vídni.

⁷⁾ Matriky v Hořepníku.

⁸⁾ Matriky v Libáni, ve Vrsicích a v Jičíně.

Václav Jaromír Ráb, * 10. prosince 1877 v Běcharech, čp. 83.¹⁾

34. Niklas Rudolf Raab zu Rauenheim, zemský rada v Kraňsku, byl r. 1663 povýšen do stavu svobodných pánů.²⁾

Raab z Raenheimu byl povýšen do rytířského stavu a obdržel znak 13. května 1699 za Leopolda I.³⁾

Karel Josef Raab zu Rauenheim, zemský přísedící v Kraňsku, obdržel r. 1729 potvrzení říšského šlechtictví; jako tajný rada byl r. 1742 povýšen do stavu svobodných pánů a jako zplnomocněný ministr v dolnosaském kraji r. 1745 do stavu říšských hrabat.⁴⁾

Niklas Rudolf Raab z Rauenheimu byl povýšen do stavu baronského 6. února 1764 za cís. Marie Terezie.

35. Raab-Ungar, rytíř z Raabů, byl neznámého původu.⁵⁾

František Leopold Ignác Ungar z Raabů, * 25. srpna 1687 v Příbrami, kde se narodil 14. ledna .... i jeho bratr Jáchym Václav Ungar z Raabů. — Tam jsou též zápisy o křtu obou synů Václava Ferdinanda vsunuty za sebou mezi 6. a 4. červencem 1702.

František Leopold stal se příslušníkem starého českého stavu rytířského s přídavkem von Raab diplomem, daným ve Vídni 5. února 1737.⁶⁾

Jan Ungar, rytíř z Raabů, byl povýšen 21. dubna 1764 do stavu rakouských svobodných pánů jako c. k. hejtmán pěchoty a majitel řádu Marie Terezie. Zemřel jako Oberstlieutnant v. v. r. 1789.⁷⁾

36. Ondřej Raab obdržel znak i šlechtictví r. 1688.⁸⁾

37. Raab povýšen byl diplomem z 2. března 1703 do pruského stavu šlechtického.⁹⁾

38. Raab získal rytířský stav pro Korutany dne 14. listopadu 1709.¹⁰⁾

¹⁾ Matriky ve Vrscích.

²⁾ Maria von Miraviglia, 78. — Schimon: Adel, 131.

³⁾ Šlechtický archiv ve Vídni.

⁴⁾ Maria von Miraviglia, Exg. 27, 90, 413.

⁵⁾ Král: Adler, 275. — Pilnáček: Staromoravští rodové, č. 1472.

⁶⁾ Šlechtický archiv ve Vídni. — Dcerr: Der Adel, 224. — Král: Adel, 275.

⁷⁾ Král: Adel, 275.

⁸⁾ Šlechtický archiv ve Vídni.

⁹⁾ Ledebur: Archiv für die Adelsgeschichte, 1.

¹⁰⁾ Šlechtický archiv ve Vídni.

39. Ignác Raab, kněz řádu jezuitského a církevní malíř, * 5. září 1715 v Nechanicích, † 21. ledna 1787 na Velehradě. Jeho rodiče byli: František Ráb a Anna, roz. Štanclová.¹⁾ Přistěhoval se do Hradce Králové 1. dubna 1757 z Kutné Hory a v Hradci Králové maloval život sv. Aloise do kolejních chodeb. Maloval hlavně pro řád jezuitský. Připisují se mu tyto práce: oltář Jana Nepomuckého pro katedrální kostel v Hradci Králové r. 1770, v chrámu Týnském v Praze I. obraz Jana Křtitele, v Chotouni u Kolína obraz sv. Petra a Pavla, v chrámu sv. Panny Barbory v Kutné Hoře obraz sv. Barbory, Blažeje, Háty a Kateřiny, tamtéž v kostele sv. Jakuba 11 velkých obrazů českých patronů, v Sedlci u Kutné Hory, v Tuchoměřicích, ve Vraném, v Tetíně u Berouna, v býv. jezuitském kostele v Hradci Králové, v Březnici, ve St. Brně, ve Veverí Bytišce, v Rajhradě a j.²⁾

40. František Raab, hudební skladatel moravský, * r. 1743 v Pouzdřanech na Moravě, † 9. května 1804 v Leitenstattenu v Rakousích, kde byl klášterním učitelem hudby.

41. Bernard Raab z Raabenbachu, gen. komisař, povýšen do šlechtického stavu r. 1745 a jako dolnorakouský vládní rada do stavu rytířského 21. července 1759.³⁾

42. Raab, šlechtic z Raabů, získal rytířský stav 15. prosince 1755.⁴⁾

43. František Antonín, šlechtic Raab, * 1722 v Celovci, † 20. dubna 1783. Byl vládním a intend. radou v Terstu a povýšen do stavu rytířského 7. února 1756, kterýž mu byl potvrzen 11. června 1775.⁵⁾ R. 1776 byl jmenován gener. ředitelem korunních statků a statků právě zrušeného řádu jezuitského. C. k. dvorní rada František Antonín Raab byl původcem t. zv. Rábovy soustavy, t. j. dělení panských pozemků mezi poddané. Dle něho byla nazvána ves Ráb nebo také Ráby pod Kunětickou horou u Pardubic.

¹⁾ Matriky v Nechanicích.

²⁾ J. J. Stolař: Dějepis Hradce Králové, 345—500.

³⁾ Šlechtický archiv ve Vídni. — Hefner: Stammbuch des blüh. Adels. III. 199, č. 6. — Maria von Miraviglia, 139: Exg. 414. — Král: Adel. 205.

⁴⁾ Šlechtický archiv ve Vídni.

⁵⁾ Šlechtický archiv ve Vídni. — Hefner: Stammbuch des blüh. Adels. III. 199, č. 2.

44. V seznamech pražských novoměšťanů za léta 1618—1653 uveden k r. 1626 již vzpomenuť **Jan Raab** v Praze I., knihař ze Sesslachu v Bavorsku.¹⁾

45. V popisu obyvatelstva Frahy z r. 1770 uvádějí se: **František Raabe**, šindelář z Č. Verneřovic,²⁾ **Josef Ráb** z Č. Krumlova,³⁾ student **Fr. Rabe** z Čes. Kamenice,⁴⁾ **Mik. Raab**, neměšťanský krejčí,⁵⁾ **Ant. Raab** z Písku (jeho otec lesmistr).⁶⁾

46. **Von Raab** obdržel v Bavořích rytířství a znak roku 1782.⁷⁾ **Erdmuth Žofie von Raab**, manž. dcera **Baltasara Bedřicha von Raab** na **Schönwaldě**.

47. **Václav Ráb**, český básník, * 14. ledna 1804 v N. Benátkách, č. 108, kde i zemřel 19. prosince 1838. Byl hospodářským úředníkem na panství hr. Leopolda Thuna. Jeho rodiče byli: **Gabriel Raab**, vrchnostenský lékař a **Eleonora**, dcera po † **Karlu Houfovi** z Týna nad Vltavou.

48. **Šlechtici Rabe**: tajný rada **von Raabe** v Berlíně byl povýšen pruským králem 30. září 1814 do šlechtického stavu. Znak měl čtvercový: v 1. a 4. poli kotva, ve 2. a 3. poli věnec z 9 zlatých hvězd; na středním znaku černý havran ve zlatém poli.⁸⁾ Z téže rodiny **Karel Ludvík Jindřich Rabe**, ředitel komory, byl diplomem ze dne 17. června 1825 povýšen do panského stavu šlechtického. Ve znaku je: v 1. a 4. červeném poli zlatá váha, ve 2. a 3. modrém poli žluté větve. Střední znak: černý havran na zlatém poli.⁹⁾

49. **Alexandr Raab** obdržel rytířský stav dne 26. března 1856.¹⁰⁾

50. **Karel Xaver Raab z Rabenau** obdržel šlechtictví dne 15. dubna 1857 a jeho polepšení 15. dubna 1858.

¹⁾ Seznamy (Dr. V. Líba) 11.

²⁾ Seznamy (Dr. V. Líba) 43.

³⁾ Seznamy (Dr. V. Líba) 13.

⁴⁾ Seznamy (Dr. V. Líba) 126.

⁵⁾ Seznamy (Dr. V. Líba) 137.

⁶⁾ Seznamy (Dr. V. Líba) 179.

⁷⁾ Nedopil: Adelsproben, 7958 a 7962.

⁸⁾ Von Ledebur. II. 246. — Kupfer: Neues Wappenwerk. IV. — II. 161. — Preuss. Wappenbuch. IV. 26.

⁹⁾ Von Zedlitz. — Von Ledebur. IV. 246. — Kupfer: Neues Wappenwerk. IV. — II. 161.

¹⁰⁾ Šlechtický archiv ve Vídni.

51. Josef Raab z Freiwaldden obdržel šlechtictví 8. prosince 1882¹⁾; před tím dostalo se rytířského stavu ministerskému radovi Josefu Raabovi, * r. 1820 v Olbersdorfu v Čechách.

52. Robert Raab, podplukovník pěš. pl. č. 73, * 1846 v Mohelnici, povýšen do stavu šlechtického 29. srpna 1902.²⁾

Dle Taschenkalender der adeligen Häuser, všichni jména Raab jsou původem prastará šlechta ze Švábska, Bavor a Frank.

U některých z nich uvádějí se ještě predikáty a to: z Altenteichu, de Aqua, z Cansteinu, z Freiwaldden, z Melchesgrünü, Pappenheimu, Rabenau, Rabenbachu, Rabensburgu, Rauenheimu, Rábštejna (Rabstein i Rabenstein), ze Springenbergu, Schönwaldu, Tersath, Vildštejna, ze Závodí.

Rod dosáhl v jednotlivcích i rodinách šlechtictví, stavu rytířského, svobodných pánů i stavu hraběcího.

Ve stavu počátečního šlechtictví byli rodové: de Aqua, z Melchesgrünü, Neuensalzu, Rab, Rabensbergu, Reussu, ze Schloditz, Schneckengrünü, z Tersath, z Vildštejna, ze Závodí.

Ve stavu šlechtickém: z Altenteichu, Rab, Raab, Rabe, z Rabenau, Rabštejna, ze Springenbergu.

Ve stavu rytířském: z Pappenheimu, Raab, Raab-Ungar, z Raabů, Raabenbachu, Rabštejna, Rawenheimu, ze Schönfeldu.

Ve stavu svobodných pánů: z Cansteinu, z Raabů, z Rauenheimu.

Ve stavu hraběcím rod Raabové z Rauenheimu a větev dánská.

Při výlučnosti jména je to rod jeden a to rozšířený. Pochází ze Švábska v Bavorsku a šíří se do všech zemí německých, českých i rakouských. Měl tři větve: německou, českou a dánskou. Většinou má společný znak: havrana a to hojně se zlatým prstenem v zobáku. Kraj, odkud rod pochází, směr jeho rozšíření i znak havrana nasvědčují rodu jednomu.

¹⁾ Šlechtický archiv ve Vídni.

²⁾ Šlechtický archiv ve Vídni.

Predikáty jsou různé podle státu, v němž příslušníci rodu žili, stejně jako způsob psaní jejich jmen, jak ani jinak nebylo lze při neustálenosti tehdejšího pravopisu. Možno viděti, že jedna a táž rodina je psána Rab, Ráb, Raab, Rob i Roob.

RODOPISNÉ ROZHLEDY.

Píše Dr. V. J. Matina.

Ze smutných zpráv nutno zaznamenati úmrtí dvou významných rodopisců českých a to P. Františka Tischera a Ph. Dr. Františka Mareše. —

P. František Tischer (narozen v Jindřichově Hradci dne 23. června 1872, zemřel 19. ledna 1939 v Praze) byl arcibiskupským archivářem a tajemníkem konsistoře. Z významných jeho prací jsou: Heřman Černín z Chudenic, Dopisy Sylvie Černínové, Dopisy Doroty Pacovské - Jínové Zuzaně Černínové, kteréžto spisy mohou zajímati i čtenáře Pekařevy Knihy o Kosti. Znameníť je jeho článek »Po stopách jindřichohradeckých rodin šlechtických a erbovních.«

Ph. Dr. h. c. František Mareš (narodil se 28. prosince 1850 v Bavorově a zemřel 12. února 1939) byl ředitelem schwarzenberského archivu v Třeboni. — Známe jsou jeho životopisné práce, z nichž zmiňujeme se aspoň o hlavních: Václav Březan, Petr Kašpar Světecký, Jindřich Roubík z Hlavatec, Hrabě Kašpar Kaplíř ze Sulevic, Bratr Žižkův Jaroslav z Trocnova, Jan ze Srlína, Stavitel J. B. Fischer z Erbachu, Stavitel Linhart z Adelberka, Šimon Lomnický z Budče a řada prací o rodu Schwarzenbergů a o původu Vítkoviců, České sklo a materialie k dějinám umění a uměleckého průmyslu. — Dr. Mareš patří k našim nejznamenitějším archivářům.

Časopis rodopisné společnosti v Praze, ročník XI. 1939, č. 1, red. Dr. Ant. Markus, prof. F. Navrátil a Dr. Václav Davídek. — Ve Kristenově článku »Na prahu druhého desetiletí rodopisné společnosti«, vítáme s povděkem zmínku o zřízení Rodopisného ústavu, jenž by vedl v evidenci rodopisný materiál, uložený v domácích i zahraničních archivech a knihovnách, případně jej shromažďoval ať v originálech nebo v opisech. Dr. Václav Bartůněk přináší zde výpisy z křestní matriky bývalého farního úřadu u sv. Martina na Starém městě pražském z roku 1655. Bedřich Kšára uvádí jména a data Malostranského hřbitova v Košících. Dr. Václav Davídek píše o rodu básníka Josefa Lindy v Nových Mitrovicích od r. 1738. Jiří Felix přináší velmi cenné příspěvky k šlechtickému rodopisu z matrik v Blížejově. Josef Pilnáček ve článku Duventach — Dibitanz — Tibitanzl ukazuje jak k nepoznání dovedou se některá jména časem změnit.

Časopis společnosti přátel starožitností v Praze, ročník XLVII., 1939, čís. 1., red. Dr. Josef Pelikán, archivář, Praha IV., číslo pop. 42.

Rodopisný materiál přinášejí články: Fr. Zuman: Dvě zaniklé sklárny na panství Zákupském. Při Huti v Krompachu zmiňuje se o Schürercvi z Waldheimu. — Fr. Tischler uvádí faráře pod obojí v Praze (1609—1620). Florian Zapletal v článku »Rožmberské růže na Hukvaldech« zmiňuje se o Dobešovi, Benešovi a Tasovi z Bozkovic. F. St. Rokycký dokončuje článek o bývalém dvorci biskupském a tvrzi v Rokycanech.

Nákladem Společnosti přátel starožitností v Praze (v knihovně »Sto-pami věků«, řízené Dr. Jcs. Pelikánem, svazek VII.) vyšla jako na zavolanou zajímavá publikace **Cyrila Merhouta: Děti českých králů** (cena 20 K). Látka knihy ze 13. až 17. století poskytne našemu čtenáři bohatý obraz o životě na hradě pražském a ukáže mu skutečnost tak, jak ji podávají nejen staré kroniky, ale i historické dokumenty, z nichž je jasno, kdo Prahu miloval a přičinil se o její kulturní povznesení.

ZASLANÉ PUBLIKACE.

Časopis rodopisné společnosti v Praze, roč. XI. 1939, č. 1, red. A. Markus, Fr. Navrátil, V. Davídek, Praha II. Na Tešňově 1220.

Časopis společnosti přátel starožitností v Praze, roč. XLVII. 1939, č. 1, red. Dr. Josef Pelikán, archivář, Praha IV., č. 42.

Polensko, kulturně historický a vlastivědný sborník, roč. 1939, č. 2, red. Dr. K. Turecký v Polné.

Adler, Monatsblatt der Vereine für Sippenforschung in der Ostmark, roč. I., sešit 4. a 5, red. Walter Klemm, Wien VIII./65, Fuhrmannsgasse 18 a.

Mitteilungen des Roland, Verein für Sippenforschung und Wappenkunde, Dresden A 1, Grosse Brüdergasse 10, roč. 24, sešit 2, květen — srpen 1939, red. Heinz Ludwig Wellhausen, Neurode im Eulengebirge.

Numismatické zprávy, roč. VI., 1939, č. 2, red. Karel Chaura, Praha II., Vojtěšská 15.

ZPRÁVY SPOLKOVÉ.

Dne 20. června t. r. položila Jednota vavřínový věnec k desce popravených 27 českých pánů na Staroměstském náměstí v Praze. Věnec daroval náš člen p. Alois Belza.

Většina pánů členů nevyzvedla si dosud členský odznak. Možno tak učiniti na úterní schůzce nebo jej objednatí korespondenčním listkem. Odznak stojí 10 K a mohou jej nositi i členové rodiny.

Během tohoto měsíce budou hotovy propagační pohlednice, vydané k 10. výročí naší Jednoty. Nebylo možno je dříve zhotoviti, neboť musel být změněn původní návrh. Návrh nový zhotovil náš člen pan Karel Čestický. Pohlednice se budou prodávati kus po 40 haléřích. Necht každý z pánů členů píše na našich pohlednicích!

Scházíme se každé úterý v 8 hodin večer ve staročeské restauraci »U Fleků« v místnosti »Akademie«, která je nám tento den vyhrazena. — Je povinností každého člena, aby aspoň jednou měsíčně navštívil naše schůzky.

Věnujte zvýšenou péči rodopisnému pátrání, abychom mohli Vaši práci zařadit do časopisu. Do tohoto čísla jsme vložili složní lístky těm, kteří nemají dosud vyrovnaný členský příspěvek. Prosíme, učinite tak co nejdříve. Hodláme ještě více rozšířit náš »Sborník«, k čemuž potřebujeme finanční prostředky. Děkujeme Vám!

Naše Jednota vlastní již pěknou knihovnu, která je členům k dispozici. Hlaste se každé úterý, kdo si chcete knihy vypůjčiti. Knihovna je z darů členů. Prosíme, aby i nadále bylo šlechetnými dárci na ni pamatováno.

Páni členové, kteří změníte bydliště, ihned nám laskavě změnu hlaste!
Václav Přech, jednatel.

GENEALOGICKÝ A HERALDICKÝ ODBOR

Jednoty starých českých rodů v Praze.

Řídí Dr. František Beneš, Praha-Dejvice, Jiráskova 1.

Zprávy spolkové. Ke dni 30. června 1939 měl odbor 15 členů. — První a dosavadní předseda Ing. Jaroslav Karásek vzdal se v květnu t. r. své funkce. Na výborové schůzi dne 27. června 1939 zvolen byl novým předsedou V. J. Ráb, dosavadní pokladník odboru, pokladníkem dosavadní druhý jednatel a zapisovatel Karel Čámský, druhým jednatelem a zapisovatelem Václav Přech a do výboru přijat Karel Čestický jako výtvarnický poradce. — Dne 7. května t. r. pořádal odbor vycházku do archivu země České za účasti 42 osob. Byly prohlédnuty: archiv české koruny, depot spisů a knih katastrových, depot pozemkových knih, map, sbírky genealogické a heraldické, pracovny badatelů a výstavní síň archivní. Odborný výklad podal s nevšední pečlivostí zemský archivní rada Ph. Dr. Otakar Bauer. — Na podzim t. r. připravuje odbor cyklus přednášek jednatele Dr. Františka Beneše o české heraldice, jenž má členy seznámiti se vším, co ke svým heraldickým studiím potřebují.

V Praze, dne 30. června 1939.

Dr. František Beneš, jednatel.

Publikační činnost. Péči jednatele odboru zařazena byla do tisku práce Jaroslava Čeledy: »Rodokmen jako zrcadlo hudebnosti Čechů«, k níž úvod je otištěn v tomto čísle »Sborníku« na str. 23—33 a připraven článek V. J. Rába: »Red jména Ráb«. — Redakce genealogické a heraldické hlídky žádá všechny členy odboru, aby své práce, připravené do tisku, zasílali na adresu jednatele odboru, aby plně využili místa ve »Sborníku« k otištění svých prací, zasílali také své posudky a poznámky o nových knihách a člancích nebo na ně upozorňovali, aby se genealogická a heraldická hlídka stala spolehlivým, o všem zpravujícím zpravodajem. (fbš.)

Dotazy badatelů. Pro badatele v genealogii a heraldice zavádíme zvláštní stálý odstavec v hlídce odboru, v němž budeme otiskovati dotazy badatelů, kteří budou chtít získati zprávy o příslušnících rodu stejného s nimi jména neb zprávy podobné, jež by získali v archivech teprve po zcela náhodných pátráních a zároveň odpovědi čtenářů tohoto odstavce na otištěné dotazy. Všem našim členům je tento odstavec plně k dispozici. (fbš.)

NOVÉ KNIHY A ČLÁNKY.

Viřbínský z Korčaku. O tomto svým původem polském rodu, jehož příslušníci se usídlili na Unhošťsku, napsal Karel Vyšín ve vlastivědném sborníku »Unhošťsko« (roč. I. 1938, str. 20-22) krátkou studii »O rodu Viřbínských z Korčaku«, v níž snesl, ne však dosti přehledně, data o rodu Viřbínských a společal častokrátě důvěřivě na výsledky studií jiných badatelů nečerpav sám vždy přímo z pramenů. Přesto však je jeho článek obohacujícím příspěvkem ke genealogii šlechtických rodů. (ibš.)

Starousedlíci na Předslavicku u Volyně. V článku »Starousedlíci na Předslavicku u Volyně« (Strakonicko, roč. IV. 1938, str. 51-53) vypsal archivář Fr. Teplý z knihy pokřtěných, jež je uložena v archivu fary Vlachova Břeží, jména selského obyvatelstva farní osady předslavické z let 1680—1700. Je to statistický přehled jmen usedlých ve vyčtené čhlasti a v té, které obci, jež jsou otištěny abecedně (s výjimkou Kolčína, patrně cmylem zařazeného na nesprávné místo), bohužel jen zřídka kdy udávající rok, kdy je jméno usedlého uváděno. Jména obyvatel jednotlivé obce jsou patrně otištěna v tom pořadí, jak jsou uváděna v knize pokřtěných, nikoliv abecedně, takže badatel si bude jistě stěžovati na nepřehlednost a vytýkati autoru, že tomu mohl velmi snadno a bez námahy zabrániti. — Totéž lze říci o jeho práci »Seznam farníků osady Vlachobřežské z r. 1650-1670«. (Podle matriky A ve farním archivu) na str. 94 téhož sborníku, kde ani jména osad nejsou abecedně uspořádána. (ibš.)

Znak města Strakonice. V článku »Znaky heraldické«, otištěném ve vlastivědném a národopisném sborníku šumavského podhůří Strakonicko (roč. IV. 1938, str. 62-64), ukazuje Fr. Pecan na chybné zobrazení znaku města Strakonice uváděje, kde a proč je ve znaku učiněna chyba. Aby to dokázal, podal několik poznatků z heraldiky a zákonů o tvoření znaků, bohužel ne vždy zcela přesných, protože příliš stručných, stručných tak, že přešly v nepřesnost. Dokazuje správně, že je heraldicky nemožné, aby byla stříbrná pětistá růže (kov) na stříbrném štítu (kov). Bohužel, opravdový rozbor znaku města Strakonice neprovedl a svůj článek načrtl tak chaoticky a kuse, že nesplnil účel, k němuž byl patrně psán: odstraniti totiž rozpory, které v otázce znaku města Strakonice jsou. To bude možno učiniti teprve po důkladném studiu městského znaku a jeho vývoje od nejstarší doby. Pecan se dovolává historických dokladů ze 17. stol. (nečeti) nepřihlížeje k městskému znaku na pečetích 14. stol. stejně jako na straně druhé k dokladům doby po 17. století. Bylo by dobře, když znaku Strakonice věnoval svou badatelskou pozornost, aby tuto důkladnou studii provedl a prokázal, pokud městský znak strakonický je nyní zobrazován správně a v čem vadně. — Polemika, která vznikla mezi autorem tohoto článku a spisovatelem Karlem Weisssem, přiměla redaktora »Strakonicka« prof. J. Vrzalíka k stati »O znak města Strakonice« (na str. 85-92 tohoto sborníku), jež otázku správnosti a chyb ve znaku Strakonice rozbírá daleko soustavněji a přehledněji, byť k závěrům, nechťjíc tak učiniti, nedochází. A tak nejdůležitější ze všeho, jak znak vskutku má vypadati a přesvědčující jeho popis, podepřený a odůvodněný pramennými doklady, ještě chybí. Doufejme však, že tato otevřená otázka bude brzy uspokojivě zodpověděna. (ibš.)

Kniha o rodopisu. O publikaci, kterou napsal Dr. Ignác Horníček: *Kniha o rodopisu* (Praktické uvedení do rodopisu s přílohou o obecních kronikách), vytiskl a vydal v červenci 1939 jako 59 svazek své edice F. Obzina ve Vyškově na Moravě (240 stran, cena 39 K), přineseme referát v příštím čísle tohoto časopisu.

Paměti sklářské rodiny Kavalírů. Pod názvem »Paměti babičky Kavalírové« vydal J. J. Frič za spolupráce Olgy Zieleské »Paměti« spolutvůrkyně světoznámých kavalírovských sklářen v Sázavě (vyšly v Topičově edici, Praha XII., Polská 52), prosté venkovské ženy, jež těžkou a neumělou rukou skládala na prosbu svých dětí památník o prožitých radostech a více strastech. Psala je s chybami, prostince a přece na mnohých řádcích její prosté věty mění se ve velkolepou báseň o životě naší dělnické rodiny. Po stránce literární byly tyto »Paměti« zhodnoceny literárními kritikami, bezprostřednost řadí je k historickým pramenům, líčení osudů rodiny k rodopisným knihám a obojí zapřičiňuje cenu této práce. K jejímu textu je nadto připojen rodokmen rodu Hoffmannů, Adlerů, Kavalírů a v komentáři rodové zprávy o těchto rodech, snešení to dat o jednotlivých jejich příslušnících. Bohužel nejsou doloženy poznámkovým aparátem, který by nám poskytl možnost kontroly a případně zájemci ukázal cestu k hlubšímu studiu těchto rodin. Třetí vydání publikace dokazuje živý zájem o knihu, která patří též do řady publikací v pravdě národních, o níž napsal Jindřich Vodák, že autorka »hněvů a hesel politických nezná, ale každá řádka je za to živelným, upřímným, zakofeněným češtvím proniknuta tak, že slibuje delší a zářnější budoucnost než skály Posázaví.« (fbš.)

Smetana ve vzpomínkách a dopisech. První vydání Bartošova »Smetany ve vzpomínkách a dopisech« bylo ve dvou týdnech rozebráno a vyšlo již vydání druhé. Tato skutečnost charakterisuje spon-tánní zájem národa na Smetanovi. (fbš.)

Vytiskla

Grafia, knihtiskárna Jaroslava Jiráka v Železném Brodě.

Majitel, nakladatel a vydavatel spolek: Jednota Starých českých rodů v Praze. — Rediguje a za redakci odpovídá Dr. Vincenc Matina. — Redakce a administrace Praha II., Jircháře 10. — Telefon 438-76
Předplatné: ročně Kč 12.-. Příspěvek členský: Kč 36.-, za správní rok. — Zápisné Kč 3.- pro nové členy. — Užívání novinových známek povoleno výnosem ředitelství pošt a telegrafů v Praze ze dne 7. června 1933 č. 142829/VII-1933. — Vychází čtyřikrát do roka. 1|I., 1|IV., 1|VII., 1|X.
Dohledací úřad: Poštovní úřad Praha 3.

P R A H A 1939.